

Byla C-45/22

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2022 m. sausio 20 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. sausio 4 d.

Pareiškėjas:

HK

Atsakovė:

Service fédéral des Pensions (SFP)

1. Ginčo dalykas ir faktinės aplinkybės:

- 1 HK gauna senatvės pensiją už darbą pagal darbo sutartis Belgijoje ir Ispanijoje.
- 2 Jo žmona, pagal darbo sutartis dirbusi Belgijoje, Ispanijoje ir Suomijoje, mirė 2016 m. lapkričio 29 d.
- 3 Nuo tada HK turi teisę į maitintojo netekimo pensiją. Kompetentinga Ispanijos įstaiga mokėjo jam maitintojo netekimo pensiją, netaikydama sutapimo su kitomis pensijomis viršutinės ribos. Belgijos ir Suomijos kompetentingos institucijos, atvirkščiai, taiko tokią viršutinę ribą.
- 4 2019 m. rugsėjo 18 d. sprendimu *Service fédéral des Pensions* (Federalinė pensijų tarnyba, Belgija) apskaičiavo Belgijoje HK mokėtiną maitintojo netekimo pensiją.
- 5 HK ginčija jos apskaičiavimą ir, visų pirma, Sąjungos teisėje nustatytą sutapimo vengimo taisyklių taikymą.

2. Nagrinėjamos nuostatos

A. *Sąjungos teisė*

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo

- 6 53 straipsnyje, pavadintame „Išmokų sutapimo vengimo taisyklės“, teigiama:

„1. Bet koks invalidumo, senatvės ir maitintojo netekimo išmokų, apskaičiuotų ar mokamų pagal to paties asmens įgytus draudimo ir (arba) gyvenimo laikotarpius, sutapimas laikomas tos pačios rūšies išmokų sutapimu.

2. Išmokų, kurios, kaip apibrėžta 1 dalyje, negali būti laikomos tos pačios rūšies, sutapimas[...] laikomas skirtingų rūšių išmokų sutapimu.“

- 7 55 straipsnyje, pavadintame „Skirtingų rūšių išmokų sutapimas“, teigiama:

„1. Jeigu norint gauti skirtingų rūšių išmokas arba kitas pajamas reikia taikyti sutapimo vengimo taisyklės, numatytas atitinkamų valstybių narių teisės aktuose dėl:

a) dviejų ar daugiau nepriklausomų išmokų, kompetentingos įstaigos įskaitytas išmokos, išmokų arba kitų pajamų sumas dalija iš išmokų, kurioms taikytinos minėtos taisyklės, skaičiaus; <...>“

3. Bylos šalių argumentai:

- 8 Šalys pripažįsta, kad šioje byloje nagrinėjamos skirtingo pobūdžio išmokos ir kad dviem – Belgijoje ir Suomijoje – skirtoms maitintojo netekimo pensijoms taikoma nacionalinės teisės nuostata dėl išmokų sutapimo.
- 9 Šalys taip pat mano, kad Belgijos išmokų sutapimo taisyklė yra sušvelninta Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punktu. Vis dėlto skiriasi jų taikymo būdai.

A. *Federalinė pensijų tarnyba*

- 10 Federalinė pensijų tarnyba mano, kad Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punkte vartojama sąvoka „įskaitytos“ reiškia tik tą išmokų dalį, į kurią atsižvelgiama siekiant apriboti skirtingų rūšių išmokų sutapimą, t. y. sumą, kuri viršija sutapimo viršutinę ribą. Jo teigimu, išmokų, į kurias atsižvelgiama siekiant sumažinti maitintojo netekimo pensiją (nagrinėjamu atveju – 11 418,87 EUR sumą, sudarančią senatvės pensijos dalį, viršijančią išmokų sutapimo viršutinę ribą), dydį reikia padalyti iš maitintojo netekimo pensijų, kurioms taikomos skirtingų rūšių išmokų sutapimo vengimo taisyklės (nagrinėjamu atveju – Belgijos

ir Suomijos maitintojo netekimo pensijų, nes Ispanijoje skirta maitintojo netekimo pensija nebuvo sumažinta), skaičiaus. Taigi ši suma, padalinta iš 2 (Belgijos ir Suomijos maitintojo netekimo pensijų, kurioms taikoma viršutinė riba, skaičiaus), bus išskaičiuota iš maitintojo netekimo pensijos.

- 11 Ji iš esmės apskaičiuojama taip:

Maitintojo netekimo pensija: 7 638,46 EUR

Sutapimo viršutinė riba: 16 458,42 EUR (110 % visos maitintojo netekimo pensijos)

Išskaitytinos senatvės pensijos: 20 238,83 EUR

Sutapimo viršutinės ribos apskaičiavimas:

7 638,46 EUR (maitintojo netekimo pensijos suma) + 20 238,83 EUR (visa senatvės pensijų suma) – 16 458,42 EUR (sutapimo viršutinė riba) = 11 418,87 EUR.

Sumažintos maitintojo netekimo pensijos apskaičiavimas:

7 638,46 EUR – 11 418,87 EUR

2

(perviršio suma, padalinta iš maitintojo netekimo pensijų, kurioms šiuo atveju taikomos sutapimo vengimo taisyklės, t. y. Belgijos ir Suomijos maitintojo netekimo pensijų, skaičiaus) = 1 929,03 EUR

- 12 Be to, SFP pažymi, kad Suomijos valdžios institucijos, apskaičiuodamos Suomijos maitintojo netekimo pensiją, apie kurią HK pranešta 2017 m. lapkričio 10 d., pasielgė lygiai taip pat.

B. HK

- 13 HK mano, kad Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytos pensijų gavėjo pajamos, kurios įskaitomos (į kurias atsižvelgiama) pagal nacionalines išmokų sutapimo vengimo taisykles, ir kad būtent šios kitų pensijų sumos turi būti padalytos iš 2.

- 14 Todėl jo skaičiavimai šiuo klausimu skiriasi nuo Federalinės pensijų tarnybos skaičiavimų:

Sutapimo viršutinės ribos apskaičiavimas:

7 638,46 EUR (maitintojo netekimo pensijos suma) + 20 238,83 EUR

(visa senatvės pensijų suma, padalytos iš maitintojo netekimo pensijų, kurioms šiuo atveju taikomos Belgijos ir Suomijos maitintojo netekimo pensijų sutapimo vengimo taisyklės, skaičiaus) – 16 458,42 EUR (sutapimo viršutinė riba)

= 1 299,45 EUR

Sumažintos maitintojo netekimo pensijos apskaičiavimas:

7 638,46 EUR – 1 299,45 EUR = 6 399,01 EUR

4. *Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Briuselio prancūzakalbių darbo ginčų teismas)* vertinimas:

- 15 HK situacijai būdingas dvejopas tarpvalstybinis elementas, nes jis asmeniškai gauna Belgijos ir Ispanijos senatvės pensijas, į kurias įgijo teisę dirbdamas pagal darbo sutartį, ir po sutuoktinės mirties – Belgijos, Ispanijos ir Suomijos maitintojo netekimo pensiją, nes jo sutuoktinė dirbo ir mokėjo įmokas skirtingose valstybėse narėse (Belgijoje, Ispanijoje, Suomijoje).
- 16 Pagal Belgijos teisės aktus maitintojo netekimo pensijos ir senatvės pensijos sutapimas leidžiamas, neviršijant viršutinės ribos, atitinkančios 110 % maitintojo netekimo pensijos, kuri sutuoktiniui likus gyvam būtų buvusi skirta už visą darbo laikotarpį, sumos.
- 17 Įgyvendinant SESV 48 straipsnį, Reglamentu Nr. 883/2004 koordinuojamos valstybių narių socialinės apsaugos sistemos ir visų pirma reglamentuojamos valstybių narių teisės aktuose nustatytos sutapimo vengimo taisyklės. Juo buvo pakeistas Reglamentas Nr. 1408/71. Teisingumo Teismas ne kartą priminė, kad „tiek Reglamento Nr. 1408/71, tiek Reglamento Nr. 883/2004 nuostatomis nesukuriama bendra socialinės apsaugos sistema, o vienintelis jų tikslas – užtikrinti įvairių toliau egzistuojančių nacionalinių sistemų koordinavimą“ (2013 m. vasario 21 d. Sprendimas *Salgado González*, C-282/11, ES:C:2013:86, 2017 m. gruodžio 7 d. Sprendimas *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, ir 2021 m. spalio 21 d. Sprendimo *Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie*, C-866/19, EU:C:2021:865, 25 punktas).
- 18 Maitintojo netekimo pensijos, gaunamos dirbant pagal darbo sutartį, ir įvairių senatvės pensijų (Belgijoje ir užsienyje) sutapimas turi būti laikomas skirtingų rūšių išmokų sutapimu. Išmokos, apskaičiuotos atsižvelgiant į dviejų skirtingų asmenų profesinę karjerą, iš tikrųjų negali būti laikomos tos pačios rūšies išmokomis. Nagrinėjamu atveju HK maitintojo netekimo Belgijoje buvo apskaičiuota remiantis jo mirusios žmonos profesine karjera, o Belgijos ir Ispanijos senatvės pensijos jam buvo paskirtos asmeniškai, atsižvelgiant į jo paties profesinę veiklą. Taigi šioje byloje kalbama ne apie tos pačios rūšies išmokas.

- 19 Atsižvelgiant į pateiktus skaičiavimus, HK turi teisę į maitintojo netekimo pensiją tik pagal Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punktą. Kitas darbuotojas, gaunantis Belgijoje pagal darbo sutartį dirbusio darbuotojo senatvės pensiją, kurios suma lygi HK gaunamai sumai, t. y. 20 238,83 EUR, Belgijoje nebūtų gavęs jokios maitintojo netekimo pensijos.
- 20 Taigi Sąjungos taisyklių taikymo požiūriu HK padėtis yra palankesnė.
- 21 Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintos taisyklės ankstesniame Reglamente Nr. 1408/71 nebuvo. Kalbant konkrečiau, to reglamento 46c straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:
- „Jeigu dėl skirtingų rūšių išmokų ar kitų pajamų sumažinamos, sustabdomos ar nutraukiamos dvi ar daugiau 46 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje nurodytos išmokos, dydis, kuris neturi būti išmokėtas griežtai taikant atitinkamos valstybės narės teisės aktų nuostatas dėl išmokų sumažinimo, jų mokėjimo sustabdymo ar nutraukimo, padalinamas iš išmokų, kurioms galioja toks sumažinimas, sustabdymas ar nutraukimas, skaičiaus“.
- 22 Taigi atrodo, kad Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punktu buvo pakeista Reglamento Nr. 1408/71 46c straipsnio 1 dalyje nustatyta taisyklė. Todėl, pirmojo autoriaus nuomone, dalijama nebe neišmokėtos išmokos suma, o išmokos arba pajamos, į kurias atsižvelgiama taikant sutapimo vengimo taisyklę.
- Tačiau kito autoriaus nuomone, nors taikant tokias taisykles vienu metu turi būti sumažintos kelios savarankiškos išmokos, suma, kuriai taikomas sumažinimas, sustabdymas ar panaikinimas, turi būti padalyta iš išmokų, kurioms taikomas sumažinimas, sustabdymas ar nutraukimas, skaičiaus.
- 23 Darbo ginčų teismas mano, kad nagrinėjamu atveju kyla Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintos taisyklės aiškinimo problema ir kad būtina pateikti Teisingumo Teismui du toliau nurodytus prejudicinius klausimus.

5. Prejudiciniai klausimai:

- 24 Darbo ginčų teismas pateikė šiuos prejudicinius klausimus:
- Ar Reglamento Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtinta taisyklė, pagal kurią kompetentingos įstaigos išmokos ar išmokų arba kitų pajamų, kurios buvo įskaitytos (į kurias atsižvelgta), sumas dalija iš išmokų, kurioms taikomos šios taisyklės, skaičiaus, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją pajamos, įskaitytos taikant sutapimo vengimo taisyklę, turi būti dalijamos iš maitintojo netekimo pensijų, kurioms taikomos sutapimo vengimo taisyklės, skaičiaus?

- Ar, atvirkščiai, Reglamento (EB) Nr. 883/2004 55 straipsnio 1 dalies a punkto taisyklė, pagal kurią kompetentingos įstaigos išmokos, išmokų ar kitų pajamų, kurios buvo įskaitytos (į kurias atsižvelgta), sumas dalija iš išmokų, kurioms taikomos šios taisyklės, skaičiaus, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją iš maitintojo netekimo pensijų, kurioms taikomos sutapimo vengimo taisyklės, skaičiaus turi būti dalijamos ne pajamos, kurios buvo įskaitytos (į kurias buvo atsižvelgta) taikant sutapimo vengimo taisyklę, o veikiau pajamų dalis, viršijanti sutapimo viršutinę ribą?

DARBINIS VERTINIMAS